

ORANJE PUZZELROUTE VELP

Koninklijk gezin op Koningsdag, 27 april 2020.

© RVD – Patrick van Katwijk

Oranje Puzzelroute Velp

Leuk dat je de **Oranje Puzzelroute in Velp** gaat beleven. Je komt langs Koningslindes, straatnaambordjes, gedenkstenen en bijzondere banken die allemaal herinneren aan Nederlandse koningen, koninginnen, prinsen en prinsessen. En je komt in straten, lanen en parken van het mooie Velp waar je misschien nog nooit bent geweest.

De route is 8 kilometer lang. Dat is ongeveer 4 uur wandelen, inclusief de opdrachten.

Als je de route volgt met de **gratis App** op je telefoontje (scan bovenstaande QR-code), dan kun je de tocht ook verdelen over een aantal dagen. De ingevoerde opgaven in de App blijven staan. Loop bijvoorbeeld van punt 1 t/m 6 = 3 km. en later van 6 t/m 17 = 5 km.

Start: Koningin Beatrixstraat (Koningin van Nederland 1980-2013)

Je begint de Oranje Puzzelroute op het Guus Dijkhuizen Plantsoen aan de Koningin Beatrixstraat. Dat is het grasveld met speeltoestellen, grenzend aan de parkeerplaats van het Oranjeplein.

© RVD – Max Koot Studio / Rob Ros

Foto: Velp voor Oranje

1. Verjaardag Koningin Beatrix

31 Januari 2013 was een bijzondere dag. 's Morgens vierden we in Velp de 75ste verjaardag van Koningin Beatrix door hier een Koningslinde te planten. 's Middags maakte de Koningin bekend dat ze besloten had om af te treden als Koningin. En een paar maanden later, op 30 april 2013, werd haar zoon Koning Willem-Alexander ingehuldigd.

Zoek op en om de hoek van het grasveld met speeltoestellen (Guus Dijkhuizen plantsoen) de Koningslinde met een bordje ervoor.

Vraag: Welke school hielp bij het planten van deze Koningslinde

- A. De Kameleon
- B. De Arnhorst
- C. Fredericus

Loop naar het Westen, richting de Ommershofselaan, en sla linksaf de Prinses Máximastraat (Koningin sinds 2013) in. Aan het eind ga je rechtsaf naar de Prins Clausstraat (echtgenoot Koningin Beatrix 1926- 2002). En daarna rechtsaf naar de Noorder Parallelweg. Kijk om je heen bij het volgende kruispunt.

2. Kies een Prins

De straten waar je net doorheen liep kregen de namen van een koningin, een prins en een prinses op voorstel van de Velpse Oranjevereniging 'Velp voor Oranje'. Er is toen besloten om ook de beide appartementengebouwen in deze buurt een koninklijke naam te geven.

© RVD - Jeroen van der Meyde

Vraag: Hoe heet het gebouw waar je voor staat?

Tip: Gluur eens door het raam van de glazen deur. Daar hangt het portret van een prins.

- A. Résidence Prins Willem-Alexander
- B. Résidence Prins Friso
- C. Résidence Prins Constantijn

Ga linksaf en loop over het spoor naar de Alexanderstraat (Prins Alexander zoon van Koning Willem III en Koningin Sophia - 1851-1884). Bij de kruising met de Willemstraat (Koning Willem III - 1817-1890) ga je rechtsaf naar de Mauritsstraat (Prins Maurits, zoon van Koning Willem III en Koningin Sophia - 1843-1850). Aan het eind links is het Prinses Catharina-Amalia Plantsoen. (Prinses van Oranje, geb. 2003). Het bordje met deze naam was het eerste in Nederland.

3. Boombank op Catharina-Amaliaplantsoen

Een uur nadat de naam van de pasgeboren prinses Catharina-Amalia (7 december 2003) bekend was, werd het straatnaambordje met haar naam hier geplaatst. Velp was daarmee de allereerste in Nederland met zo'n straatnaambordje. Foto's stonden in kranten en kwamen op de televisie.

© RVD / Wesley de Wit

Maar de volgende ochtend was het bordje verdwenen. Gestolen! Het televisieprogramma *Man bijt hond* filmde hun speurtocht naar het bordje. En 's avonds zag heel Nederland op de televisie dat het bordje was teruggevonden. Inmiddels is het bordje extra goed vastgezet.

Vraag: Om de Koningslinde op dit plantsoen staat een boombank met een bordje. Bij welke gelegenheid werd deze bank daar neergezet?

- A. geboorte Prinses Catharina-Amalia
- B. huwelijk Prins Willem-Alexander en Prinses Máxima
- C. verjaardag van Koning Willem-Alexander

Loop nu verder in de Mauritsstraat en ga rechtsaf naar de Larensteinselaan. Steek de weg over naar de ingang (links) van Hogeschool Van Hall Larenstein. N.B. In de weekenden is Landgoed Larenstein gesloten. Open ma t/m vr. 8.00-18.00 uur. Loop naar de ingang van het hoofdgebouw.

Entree landgoed Larenstein. foto: Velp voor Oranje

4. Landgoed Larenstein

Iedereen kan vrij wandelen op dit landgoed uit de 18e eeuw. Het terrein is 20 ha groot. Dat zijn 40 voetbalvelden. Er zijn tuinen met 800 verschillende (bloeiende) planten, vijvers en bijzondere bomen. Overdag zie je veel vogels en misschien eekhoortjes. Op het terrein staat een Kapel (vroeger was hier een klooster) en staan de gebouwen van twee groene opleidingen: Hogeschool van Hall Larenstein en MBO Helicon Velp. En sinds enkele jaren Studio 26, waar je dans-, muziek-, theater- en circuslessen kunt volgen.

Vraag: Op het grote voorplein staat een Koningslinde met een bank eromheen. Welke prins wordt genoemd op het bordje voor de bank?

- A. Prins Hendrik
- B. Prins Bernhard
- C. Prins Claus

Loop terug naar de Larensteinselaan en volg die tot over het spoor. Het verlengde heet de Nordlaan. Voor de rotonde loop je linksaf naar de Arnhemsestraatweg. Steek die over en loop tot voorbij de bushalte rechts en loop het Park Daalhuizen in. Bij het eerste bankje ga je linksaf naar de vijver. Daar staat een monument van baksteen. Het Waterloo Monument.

foto: Nelleke den Boer-Pinxter

5. Park Daalhuizen

Ga naar het Waterloo Monument. Loop er omheen. Je ziet geweerlopen en kanonskogels. Die zijn hier in de omgeving gevonden. In 1813 werden hier namelijk met geweld de Franse overheersers verjaagd uit Velp (en uiteindelijk uit heel Nederland).

Vraag: Op de ijzeren schildjes staan teksten. Welke zijn dat?

- A. Eendracht heeft macht
- B. Eendracht de rijke kracht
- C. Eendracht geeft macht
- D. Twee zijn goed
- E. Alle drie zijn goed

Ook in dit park staan bijzondere bomen, met bordjes erbij, zoals op landgoed Larenstein. Verlaat het park zoals je bent gekomen en steek de Arnhemsestraatweg over bij de oversteekplaats. Ga terug naar de rotonde en ga rechtdoor naar het centrum. In de Hoofdstraat sla je rechtsaf naar de Oranjestraat.

foto: Velp voor Oranje

6. Koningskroon

In de feestweek rondom de verjaardag en inhuldiging van Koning Willem-Alexander, eind april 2013, is op de hoek van de Hoofdstraat en de Oranjestraat een Koningslinde geplant. Burgemeester Petra van Wingerden onthulde het bijzondere hek, samen met twee Velpse meisjes en de ontwerper van de Koningskroon siersmid Chrit Arnold uit Klarenbeek. Drum- en Showfanfare Mr H.M. van der Zandt speelde het Wilhelmus.

Vraag: Welke twee gouden letters staan er in het hek?

- A. W en A van Willem-Alexander
- B. C en A van Catharina-Amalia
- C. J en B van Juliana en Bernhard

Steek de Hoofdstraat over bij de stoplichten ter hoogte van Albert Heijn, en ga terug over de Hoofdstraat. Sla rechtsaf naar de Wilhelminastraat. (Koningin Wilhelmina (1880-1962).

Je passeert links het Koningin Anna Paulownahof (Koningin Anna Paulowna 1795-1865)). Steek de Rozendaalselaan over en ga rechtdoor de Prins Hendriklaan in (echtgenoot van Koningin Wilhelmina 1876-1934). Bij de Vijverlaan rechtdoor, tussen de vijvers, en sla linksaf de Overbeeklaan in. Aan de rechterkant zie je een mooie, oude poort.

© RVD / Wesley de Wit

7. Poort kasteel Overbeek

De poort van Huis Overbeek aan de Overbeeklaan, is het enige restant van deze grote villa die omstreeks 1910 werd gesloopt om plaats te maken voor het huidige Villapark. Het pad dat hier begint is genoemd naar één van de dochters van Koning Willem-Alexander en Koningin Máxima. Het straatnaambordje met haar naam werd – net als bij de geboorte van haar zusje Catharina-Amalia – als eerste in Nederland geplaatst.

Vraag: Naar welke prinses is dit pad vernoemd?

- A. Alexia Juliana (geb. 2005)
- B. Catharina-Amalia (geb. 2003)
- C. Ariane Wilhelmina (geb. 2007)

Ga nu verder op de Overbeeklaan. Het kruispunt ter hoogte van de De Ruyterlaan (rechts) heet De Achtsprong. Op het plantsoentje midden op deze achtsprong staat een grote herinneringsboom met een steen ervoor.

foto: Wietze Landman

8. Achtsprong met herinneringsboom

Op 22-12-1936 werd hier een eik als herinneringsboom geplant door burgemeester W. Th. Zimmerman op initiatief van Oranjevereniging Velp voor Oranje. De boom was mede een cadeau van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Tuinbouw- en Plantkunde, afd Velp. De Arnhemse Courant schreef: 'Voorop ging de Velpsche Harmonie. De met groen versierde wagen werd omgeven door kabouters die brandende fakkels droegen.' In oktober 1940 (dus aan het begin van

de Duitse bezetting) is de boom 'op manshoogte' afgezaagd en de herdenkingssteen ervoor besmeurd. (Straten in Velp die genoemd waren naar nog levende leden van de Koninklijke familie kregen tijdens de Duitse bezetting een andere naam.) Kort na de Bevrijding van Velp (16-4-1945) is de huidige moeraseik geplant.

Vraag: Ter ere van wie is deze boom geplant?

- A. Prinses Juliana en Prins Bernhard
- B. Prinses Beatrix en Prins Claus
- C. Prins Willem-Alexander en Prinses Máxima

Je gaat rechtsaf naar de De Ruyterlaan en vervolgens weer rechtsaf naar de Tromplaan.

Aan het einde van de Tromplaan steek je de Hogeweg over. Je staat nu op een plantsoen met een paadje.

© RVD / Wesley de Wit

9. Plantsoen tussen Hogeweg en Van Galenlaan

Het paadje dat de Hogeweg en de Van Galenlaan verbindt bestaat al tientallen jaren. Het kreeg pas een naam bij de geboorte van een Nederlandse prinses. Het straatnaambordje was - net als bij de geboorte van haar zusjes - het eerste in Nederland met haar naam. Daarom was de pers 'uit heel Nederland' bij de plaatsing door burgemeester Van Wingerden aanwezig.

Vraag: Wat is de tweede naam van de prinses op dit bordje?

- A. Juliana
- B. Wilhelmina
- C. Ariane

Loop nu naar rechts op het plantsoen, naar de grote, halfronde bank.

Onthulling in 1923 met bestuur (en vaandel) Velp voor Oranje

Foto: Theo Jansen

10. Wilhelminabank

Deze herinneringsbank is een van de drie herinneringsbanken in Rheden/Rozendaal. Hoewel er in Nederland meer van dergelijke banken zijn, is deze uniek vanwege de halfronde vorm. De meeste banken zijn rechthoekig. Behalve de Wilhelminabank staat in deze gemeente de Posbank in de Steeg (1921) en de Geërfdenbank in Rozendaal (1924). De bank is destijds geplaatst – op initiatief van Oranjevereniging Velp voor Oranje – ter gelegenheid van het zilveren regeringsjubileum van H.M. Koningin Wilhelmina (*Koningin Wilhelmina (1880-1962)*). Het ontwerp is van de bekende Velpse architect J.G.A. Heineman. Sinds 2020 is de Wilhelminabank een gemeentelijk monument.

Vraag: Welk jaartal staat ergens op de bank?

- A. 1898
- B. 1880
- C. 1937

Volg de Van Galenlaan tot de Biesdelselaan.

foto: Marc Pluim

11. Koninklijk plein

Nadat Velp beroemd was geworden vanwege het plaatsen - als eerste in Nederland - van straatnaambordjes met de namen van de pasgeboren prinsesjes, wilde initiatiefnemer Velp voor Oranje niet achterblijven toen de nieuwe Koning werd ingehuldigd. Dus werd in Velp op spectaculaire wijze een straatnaambord geplaatst bij het plein tussen de Van Ruijsdaellaan en de Jan Steenlaan: het Koning Willem-Alexanderplein.

Vraag: Wanneer was de inhuldiging van de Koning?

- A. 27 april 2013
- B. 5 mei 2013
- C. 30 april 2013

Steek het plein over naar de Rembrandtlaan.

Foto: © RVD - Koos Breukel

12. Putdeksel met koninklijke hoofden

Ter ere van de laatste troonswisseling heeft een fabrikant van putdeksels aan alle Nederlandse gemeenten van Nederland een speciaal kroningsdeksel aangeboden met een afbeelding van de koning en koningin en een klein, goudkleurig kroontje. De gemeente Rheden liet het plaatsen in de stoep / trottoir van de Rembrandtlaan ter hoogte van het Koning Willem-Alexanderplein.

Vraag: Welke koninklijke hoofden zijn hierop afgebeeld?

- A. Koning Willem-Alexander en Koningin Máxima
- B. Koningin Beatrix en Prins Claus
- C. Koningin Juliana en Prins Bernhard

Ga nu rechtsaf de Rembrandtlaan in, tot aan de Zutphensestraatweg. Steek die over bij de oversteekplaats en ga linksaf naar de rotonde. Ga daar rechtsaf richting kasteel Biljoen.

Foto: huismeester Biljoen

13. Kasteel Biljoen

Kasteel Biljoen werd omstreeks 1530 gebouwd door hertog Karel van Gelre en een eeuw later verbouwd - de torentjes stammen uit die tijd - door baron Alexander van Spaen. Vanaf 1672 was het kasteel het tijdelijk hoofdkwartier van koning Lodewijk XIV van Frankrijk. Weer een eeuw later liet Johan Frederik Willem van Spaen (1746-1827) het interieur van het kasteel en de tuin en parkaanleg ingrijpend wijzigen en kreeg het internationale allure. Na het

overlijden van de Nederlandse Koning Willem II (1792-1849) woonde zijn weduwe, Koningin Anna Paulowna (1795-1865) ruim een jaar op Biljoen. Sinds 2008 is het kasteel en landgoed eigendom van Stichting Geldersch Landschap en Kastelen. Het huis is inmiddels weer particulier bewoond en gewoonlijk niet toegankelijk.

Vraag: Wat staan er links en rechts van de oprijlaan?

- A. twee stenen leeuwen
- B. twee stenen vazen
- C. twee potten met grote planten

Je gaat nu recht tegenover het kasteel de Van Spaenallee in en bij de T-kruising ga je linksaf naar de Gasthuislaan. Vervolgens rechtsaf de Reinaldstraat in en aan het eind linksaf naar de Kerkstraat. Tot aan de ingang naar de kerk – de Oude Jan.

14. De Oude Jan

Het oudste deel van de kerk stamt uit circa 1100. De muren zijn onderaan het breedst: ca. 82 cm. In de loop der eeuwen is er veel bijgebouwd en veranderd. De toren werd rond 1200 gebouwd. De oorspronkelijke muren zijn onderaan 120 cm. dik en boven bij de trans ongeveer 70 cm. De kerk is gewijd als Katholieke Sint Mattheuskerk maar is al sinds de Reformatie (ca. 1580) een Protestantse kerk.

Foto: Erik van 't Hullenaar

De anekdote doet de ronde dat de naam Oude Jan dateert van 31 augustus 1880. Timmerlieden waren bezig met een karwei aan de kerk, maar vierden de geboorte van prinses Wilhelmina in een café in de buurt. Toen iemand zei dat men weer aan het werk moest gaan, sprak één van de werklui de historische woorden: "Die Oude Jan loopt niet weg".

Zoek op de stenen muur rondom de kerk naar een koperen plaatje dat is geplaatst bij een Koningslinde.

Vraag: In welk jaar werd deze Koningslinde geplant?

- A. 2013
- B. 2015
- C. 2014

Vervolg de Kerkstraat en ga linksaf de Kennedylaan in. Meteen aan de rechterkant is een bankje met een heg eromheen.

Foto: Nelleke den Boer-Pinxter

15. Herinnering aan koninklijk huwelijk

Nadat de gedenksteen hier was geplaatst aan de Kennedylaan, verfdde een enthousiaste 'Oranjefan' de letters ieder jaar opnieuw oranje. Dat is nog een beetje te zien. Helemaal onderaan is nog net te lezen dat Oranjevereniging Velp voor Oranje de steen heeft laten plaatsen.

Vraag: Welke namen staan op de steen?

- A. Prinses Beatrix en Prins Claus
- B. Prinses Juliana en Prins Bernhard
- C. Prins Willem-Alexander en Prinses Máxima

Ga de eerste weg rechts in naar de Rijnstraat, de tweede rechts naar de Waalstraat. Steek de Dulkeshofstraat over en ga verder door een smal straatje. Steek de Sophiastreet over (Koningin Sophia, eerste echtgenote van Koning Willem III - 1818-1877) naar de Schoolstraat. Aan het eind steek je de kruising met de Kerkallee/Brugweg over en kom je in de Emmastraat (Koningin Emma, tweede echtgenote Koning Willem III - 1858-1934). En zoek een bankje voor de 'Onze lieve Vrouwe Visitatiekerk'.

16. Herinneringen aan deze Oranje Puzzeltocht

Je hebt tijdens deze Oranje Puzzelroute door Velp allerlei elementen gezien die herinneren aan leden van de Koninklijke familie. Banken, stenen, bordjes en ook enkele bomen.

Vraag: Hoeveel Koningslindes heb je geteld?

- A. 3
- B. 5
- C. 6

Ga verder de Emmastraat in en ga linksaf naar de Nieuwstraat en rechtsaf naar de Oranjestraat.

17. Oranjestraat en Oranjeplein

Ter gelegenheid van de inhuldiging van Koningin Wilhelmina op 6 september 1898 is op verzoek van de bewoners de Schuinscheweg omgedoopt in Oranjestraat. Ruim 100 jaar later waren het weer de omwonenden die bij het gemeentebestuur hebben aangedrongen om het plein tussen de Oranjestraat en de zojuist aangelegde Koningin Beatrixstraat de naam Oranjeplein te geven.

De betrokkenheid van de Velpenaren bij het Huis van Oranje is kennelijk groot, want in Velp werd ook een van de eerste Oranjeverenigingen in Nederland opgericht.

Vraag: In welk jaar werd Oranjevereniging Velp voor Oranje opgericht?

- A. 1898
- B. 1894
- C. 1923

Volg de Oranjestraat tot aan het Oranjeplein. En dan ben je weer bij het beginpunt van de route, de Koningin Beatrixstraat.

We hopen dat je veel plezier hebt beleefd aan deze Oranje Puzzelroute in Velp.
Met vriendelijke groet,

Het Bestuur van
Stichting Velp voor Oranje.

Wil je onze activiteiten ondersteunen? Word dan Vriend(in) van Velp voor Oranje. Vanaf € 5,-- per jaar. Email naam en adres naar info@velpvoororanje.nl. En/of doneer op nummer NL07INGB 0001.1186.92 t.n.v. Stichting Velp voor Oranje. Culturele ANBI (RSIN 809155801).